

Oljufeløg skulu ikki stúra fyri trygdini

TRYGD

Jan Müller
jan@sosialurin.fo

Føroyska sjóbjargingarstøðin MRCC hevur verið rættiliga í miðdeplinum nú í seinastuni eftir vanlukkuna við farmaskipinum Jökulfell. Frammi hevur verið, at støðin treingir til ábøtur. Bjarni Djurholm, landsstýrismaður í oljumálum heldur ikki, at oljufeløgini, sum ætlandi fara undir boring næsta ár hava nakað at stúra fyri.

- Eg havi noterað mær atfinningarnar móti MRCC støðini, sum eru settir á prent. Síggi at landsstýrismaðurin í fiskivinnumálum hevur sett sær eina skrá

upp, hvussu man t.d. tøkniliga útbyggir støðina, soleiðis at hon er í samsvar við krøvini til nýggjastu tøkniliga á økinum og her serstakliga við bjarging fyri eygað. Og at landsstýrismaðurin í fiskivinnumálum eisini vil endurskoða tær mannagongdir, sum eru. Hetta haldi eg er eitt sera positivt signal at senda út, og hevur landsstýrismaðurin í tí sambandi eisini gjørt lögtingið varugt við, at tað skulu gerast íløgur í nýggja tøkni.

- Vil tú harvið siga, at oljufeløgini, sum skulu til at bora næsta summer, skulu kenna seg trygg, tá tað um trygdina av sjónum ræður?

- Tey skulu kenna seg

trygg, men tað er eingin loyna, at tekniska útgerðin hjá MRCC støðini eru ikki tann allar nýggjasta. Flestu ásanna, at støðin annars hevur virkað væl. Men tíðin fer við øllum, og eg trúgvi tað er neyðugt at gera nógvar ábøtur. Taka vit t.d. sendiútgerðina so er hon av slíkum slag, at tað næstan ikki fáast eykalutir til hana meira. Men landsstýrismaðurin hevur so tikið stigið og fer í holt við at uppgadera støðina, og tí haldi eg, at oljufeløgini, sum fara at arbeiða á landgrunninum næsta summer, skulu kenna seg trygg.

Framhald av síðu 13

iska. Aðrastaðni er býtið millum rík og fátæk meira ekstremt. Í Danmark kunnu flestøll liva eitt sámuligt lív uttan at mangla tað mest elementera, sum mat, klæðir og íbúð.

Spurningurin er so, um hetta er gott ella skitt, positivt ella negativt?

Argumentið hjá liberalistunum og Evu Kjer-Hansen (til fyri viku síðani) var, at størri ójavni skapti dynamik. Men soleiðis sum stórar kanningar vísa, so hevur tað ferð eftir ferð verið staðfest, at Danmark liggur í toppinum, tá tað kemur til kappingarføri í altjóða høpi.

Frælsi, javnaður og brøðralag

Javnleikin í Danmark forðar ikki fyri frælsi, opinheit og vilja til broytingar. Hinvegin ger javnleikin, at samfelagið er vælorganiserað, at samarbeiði millum partarnar á arbeiðsmarknaðinum virkar væl og uttan størri reimingar. Samfelagið hevur eisini verið ført fyri at tillagast globaliseringini so liðandi, tað hevur verið ført fyri at arbeiða og hugsa uppá nýggjar mátar.

Frælsi er eitt nógv brúkt og misbrúkt hugtak. Frælsi kann vera tóm ideologi, ella tað kann hava eitt

konkret innihald. Hetta innihaldi má í fyrsta vera frælsi at kunna velja. Utan nakað at velja ímillum er frælsið tomt. Livir eitt menniskja í materiellari armóð, uttan útbúgving, uttan fakliga vitan, uttan tak yvir høvdið, og kanska uttan arbeiði - so er einki reelt at velja ímillum.

Spurningurin er so eisini hvat fólk halda vera moralskt og politiskt rætt. Tað politiska bendir tann vegin, at tað ikki er ynskiligt við ov stórum ójavna millum rík og fátæk. Samfeløg við stórum stættamunum hanga stutt sagt illa saman, ofta merkt av ófriði og kriminaliteti. Tey hava ov lítið "kitt" at sjóða samfelagið saman til eina hampiliga harmoniska eind.

Hvat vísir Gini-talið í myndini?

Gini-talið ella giniindexið vísir í einum tali hvussu jøvn ella ójovn inntøkan er býtt í einum landi. Um øll hava líka stóra inntøku, alt stendur á jøvnum, so er talið 0 (null). Um, hinvegin, ein persónur eigur alla inntøku í landinum, so verður talið 100. Tey lond í verðini, sum hava ójavnast býti, liggja í Afrika og Suðuramerika. Býtið er javnast í teim vestureuropeisku londinum. Myndin vísir gongdina eitt næstan 10-ára skeið. Frá miðuna av 90-

unum (OECD-tøl) til 2004 (UNDP-tøl).

Hvat halda danskir veljarar

Nógva orðaskifti, sum kom burturúr orðunum hjá socialministararum Evu Kjer-Hansen og ikki minni hennara dementi fáar dagar seinni, hevur eisini fingið nýggjar meiningarkanningar fram. Hvat halda veljararnir? Er tað ynskiligt við størri ójavna?

Svarið er rættiliga greitt, samb. Jyllandsposten 24.9. 2005. Tað vísir, at 73% av veljarunum halda ikki, at tað er gott at økja um ójavnan í samfelagnum. Bert 19% halda tað vera skilagott at gera tey ríku ríkari og tey fátæku fátækari.

Føroyar?

Hvar eru Føroyar? Kanska hveði tað verið áhugavert, at rokna Gini-talið út fyri Føroyar. Hvør kann gera tað, so vit kunnu samanbera okkum við onnur?

Keldur:
OECD: **Economic Studies** no 34, 2002/1
UNDP: **Human development Report**. 2004
<http://hdr.undp.org/reports/global/2004/>
Jyllandsposten 18.september+ 24. september
Politiken fleiri nr. sept 2005.
H. Tjørnehøj: Det gik godt indtil 1901. Politiken 25.9.06

www.sosialurin.fo
www.sosialurin.fo

Endurskoða oljupengar

OLJUPENGAR

Jan Müller
jan@sosialurin.fo

Enn eru millum 30 og 40 mill. kr. eftir at brúka av upphæddini, sum oljufeløg frá bæði 1. og 2. útbjóðing hava latið til førleikamennig. Landsstýrismaðurin í oljumálum, Bjarni Djurholm sigur við Vinnusíðurnar, at hann fer at taka spurningin um oljupengar upp í næstum, tí har eru víðurskifti, sum eiga at endurskoðast.

- Øll skipanin eigur at verða endurskoðað ikki minst við tí fyri eygað, at landsstýrið hevur sett sær

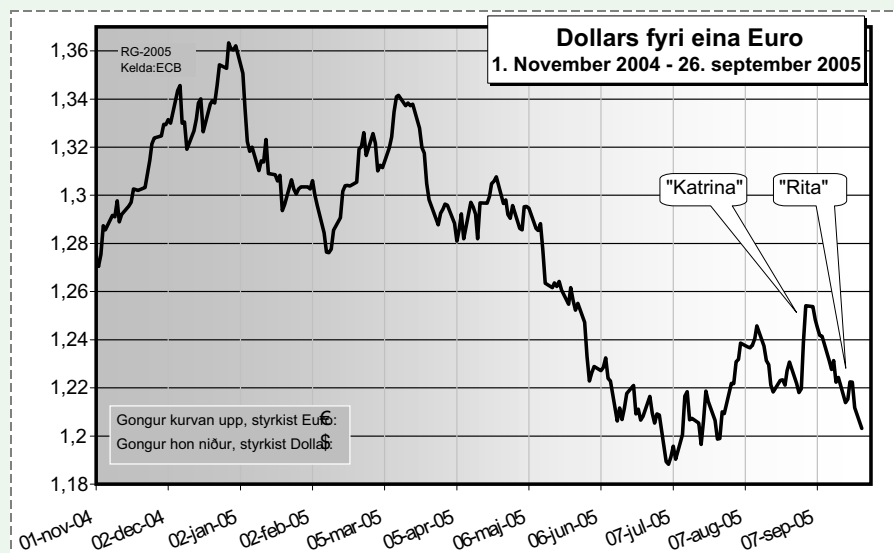
onnur mál um, hvussu vit skipa hetta samfelagið tery næstu 10 árinum og her hugsi eg m.a. um gransking.

Landsstýrismaðurin úti-løkar tí ikki, at førleikapengar frá oljuvinnuni kunnu verða brúktir øðrvísi í framtíðini her m.a. til granskingaruppgávur.

- Vit eru tó vitandi um, at pengarnir verða játtaðir í samstarvi við tey feløgini, sum koma til Føroya at arbeiða og at tey sjálvsagt hava áhuga í at seta síni fingramerki á, hvat pengarnir verða brúktir til. Soleiðis hevur gongdin verið higartil, og tað er tað fullt forstålsu fyri. Men í mínum samskipti við feløgini

havi eg eisini sagt, at tað liggur fyri stavn, at man helst eigur at hyggja eftir skipanini tó ikki fyri at kollvelta hana men meira fyri at regulera hana.

Sjálvur heldur Bjarni Djurholm, at pengarnir, sum oljufeløgini hava játta at lata sum part av loyvunum, eiga at verða meira úrslitsorienteraðir, soleiðis at tað, sum kemur burtur úr í síðsta enda, gevur eina nyttu. Tað er kanska serliga nú ein nýggj fíggarlóg er fyri stavn, at man tekur tað upp. Hesir pengar eru tó ikki tiknir við í fíggarlógarviðgerðini.

Meldurstormarnir hava ávirkað dollarkursin, men europeiski búskapurin koyrir trekt

Sum myndin vísir, so hava báðar melduródnirnar, "Katrina" og "Rita" sum tær kallaðust, ávirkað dollarkursin negativt. Men myndin vísir eisini, at Katrina virkaði nógv harðari enn Rita. Sum heild er kursurin á euro viknaður seinasta mánaðin. Euroland, ella londini sum brúka euruna, er tað økið í Heiminum, har búskapurin gongur trekast. Øll hini størri økini, Kina, India, Russland Brasilía, Japan og USA, hava nógv størri búskaparligan vøkstur enn Euroland. Valið í Týsklandi, sum gav eitt 'gruggut' úrslit, gjørdi ikki stóðuna betri. Bankafólk halda, at valið gav tað verst hugsandi úrslitið fyri eurona. Útlið er nú til eina "Grosse Koalition" millum SPG við Schröder og CDU við Merkel

Sosialurin
Sosialurin
i